

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2020 ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Γ1. Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το θέμα του ποιήματος; Να γράψετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο, τεκμηριώνοντάς το με τουλάχιστον τρεις (3) κειμενικούς δείκτες (150-200 λέξεις) .

Μονάδες 15

«Οι μικροί γαλαξίες»

Πάνε κι έρχονται οι άνθρωποι πάνω στη γη. Σταματάνε για λίγο, στέκονται ο ένας αντίκρυ στον άλλο, μιλούν μεταξύ τους.

Έπειτα φεύγουν, διασταυρώνονται, μοιάζουν σαν πέτρες που βλέπονται.

Όμως, εσύ,

δε λόξεψες, βάδισες ίσα, προχώρησες μες από μένα, κάτω απ' τα τόξα μου,

όπως κι εγώ: προχώρησα ίσα, μες από σένα, κάτω απ' τα τόξα σου. Σταθήκαμε ο ένας μας μέσα στον άλλο, σα νάχαμε φτάσει.

Βλέποντας πάνω μας δυο κόσμους σε πλήρη λάμψη και κίνηση, σαστίσαμε ακίνητοι

κάτω απ' τη θέα τους: Ήσουν νερό,

κατάκλυσες μέσα μου όλες τις στέρνες.

Ήσουν α φως, διαμοιράστηκες. Όλες οι φλέβες μου έγιναν άξαφνα ένα δίχτυ που λάμπει: στα πόδια, στα χέρια, στο στήθος, στο μέτωπο.

Τ' άστρα το βλέπουνε, ότι:

δυο δισεκατομμύρια μικροί γαλαξίες και πλέον κατοικούμε τη γη.

Νικηφόρος

Βρεττάκος, ποιητής (1912-1991)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ :

Στο συγκεκριμένο ποίημα, το ποιητικό υποκείμενο αναδεικνύει τη διαφορετικότητα μεταξύ όλων των ανθρώπων, που υπάρχουν πάνω στον πλανήτη. Για να τονίσει τις διαφορές τους, αρχικά αναφέρει ότι ενώ δημιουργούν σχέσεις μεταξύ τους («Σταματάνε για λίγο, στέκονται... μιλούν μεταξύ τους.»), τελικά καταλήγουν να μην επικοινωνούν συχνά. Όταν, όμως, έρθει η στιγμή και ξαναβρεθούν, τότε θα έχουν χάσει την συναισθηματική δύναμη, που τους συνδέει και θα «μοιάζουν σαν πέτρες που βλέπονται». Μία απουσία συναισθηματικής έλξης μεταξύ των ανθρώπων, που αποτυπώνεται με τη χρήση του ασύνδετου σχήματος («φεύγουν, διασταυρώνονται, μοιάζουν»), το οποίο προσδίδει ζωντάνια και πειστικότητα στον λόγο και προκαλεί τη συναισθηματική φόρτιση του δέκτη, ώστε να του παρουσιάσει αυτή τη σκληρή πραγματικότητα. Στη συνέχεια, το ποιητικό υποκείμενο αναφέρεται σε ένα πρόσωπο, με το οποίο μπόρεσε να συνδεθεί περισσότερο και να συνάψει μία δυναμική σχέση αγάπης, στοργής και συμπόνιας. Αυτό, βλέπει στο πρόσωπο τον άλλο του εαυτό, και αναφέρει πως αποτελούν δύο κόσμους, οι οποίοι «λάμπουν» και «κινούνται» ο ένας με τον άλλο, αφού μπόρεσαν να ενωθούν συναισθηματικά («προχώρησα ίσα, μες από σένα, κάτω απ'τα τόξα σου.»). Μία ένωση, η οποία σκιαγραφείται με την χρήση των α' και β' ρηματικών προσώπων, που προσδίδουν έναν προσωπικό και βιωματικό τόνο στο ποίημα και δημιουργούν έναν διάυλο επικοινωνίας μεταξύ του ποιητικού υποκειμένου και του δέκτη, προκειμένου να δοθεί ένας διδακτικός και παραινετικός τόνος στον

λόγο. Τέλος, ο αφηγητής υπογραμμίζει ξανά την διαφορετικότητα μεταξύ του χαρακτήρα και της συμπεριφοράς του κάθε ανθρώπου και τονίζει, όμως, ότι κάποια άτομα μπορούν να δημιουργήσουν σχέσεις παραπάνω από φιλικές, οι οποίες αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι της ζωής τους, επειδή τους δίνουν χαρά και ευτυχία («Ήσυνα φως, διαμοιράστηκες.»). Μία διαφορετικότητα, που αναδεικνύεται με την προσωποποίηση των μικρών γαλαξιών με ανθρώπους, καθώς οι γαλαξίες απέχουν μεγάλες αποστάσεις μεταξύ τους, παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές, αλλά μπορούν και να συγκρουστούν, και να δώσουν χαρά και φως γύρω τους.

Προσωπικά θεωρώ πως η διαφορετικότητα δεν αποτελεί έναν περιοριστικό παράγοντα, όσον αφορά στη σύναψη διαπροσωπικών σχέσεων. Ο πιο σημαντικός παράγοντας για τη σύναψη ενός ισχυρού συναισθηματικού δεσμού είναι η έλξη, που αναπτύσσεται μεταξύ των ανθρώπων, η οποία αντιβαίνει τους νόμους της διαφορετικότητας και είναι ικανή να υπερκεράσει οποιαδήποτε χιλιομετρική απόσταση.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

- Τι είναι αυτό που σας γοητεύει στον ξεχωριστό κόσμο της φυσικής; Τι έχετε μάθει ως άνθρωπος μέσα από την ενασχόλησή σας με αυτή την επιστήμη;

Θεωρώ συναρπαστικό το γεγονός ότι η φαντασμαγορική ποικιλία φαινομένων του φυσικού κόσμου – από τον ατομικό μικρόκοσμο έως το σύμπαν ολόκληρο – διέπεται από έναν ελάχιστο αριθμό θεμελιωδών νόμων που μπορούν να διατυπωθούν στην πυκνή γλώσσα των μαθηματικών σε λιγότερο από μία σελίδα. Η αναλογία με το σκάκι ίσως είναι χρήσιμη. Με ελάχιστους κανόνες μπορούν να «παιχτούν» σχεδόν άπειρες διαφορετικές παρτίδες. Ποια είναι, λοιπόν, η δική μας

δουλειά ως φυσικών; Να παρακολουθούμε τη φύση να παίζει το δικό της «σκάκι» και να προσπαθούμε να μαντέψουμε τους κανόνες του. Και δεν τα έχουμε πάει άσχημα μέχρι τώρα. Αν κάτι έμαθα στην πορεία της επιστημονικής μου δράσης είναι ότι η αμφιβολία έχει πολύ μεγάλη σημασία. Το να κρατάς διαρκώς το ενδεχόμενο να έχεις κάνει λάθος και να μη διστάζεις να κάνεις τις αναγκαίες αναθεωρήσεις, όταν το διαπιστώνεις, σε βοηθάει πολύ στο να γίνεσαι άξιος επιστήμονας και χρήσιμος άνθρωπος

B2. Στο Κείμενο 2 ποιος είναι ο βασικός ισχυρισμός του Στέφανου Τραχανά στην απάντηση της δεύτερης ερώτησης «θεωρώ... κανόνες»; (μονάδες 8) Πώς η επιλογή της αναλογίας(παρομοίωση) συμβάλλει στη στήριξη αυτής της βασικής θέσης; (μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ο συνεντευξιαζόμενος, μέσω της απάντησής του, αναδεικνύει την αγάπη και τον εντυπωσιασμό που του προκαλούνται από τους «κανόνες» του φυσικού κόσμου και ισχυρίζεται ότι αποτελεί ρόλο και ευθύνη των φυσικών να προσπαθούν να τους κατανοήσουν. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει ότι ο φυσικός κόσμος λειτουργεί σύμφωνα με ορισμένους θεμελιώδεις «νόμους», οι οποίοι είναι οι ελάχιστοι δυνατοί. Στο πλαίσιο της κατανόησης της λειτουργίας των νόμων της φύσης, είναι απαραίτητη η παρακολούθηση της, ώστε οι άνθρωποι να κατανοήσουν τους «νόμους» της μέσα από την εξέλιξή της.

Μάλιστα, ο συνεντευξιαζόμενος αξιοποιεί για την περαιτέρω επεξήγηση και κατανόηση του ισχυρισμού του μία αναλογία.

Ουσιαστικά, ο ίδιος παρομοιάζει τη φύση με το σκάκι, το οποίο παίζεται με λιγιστούς κανόνες και δύναται να εξελιχθεί σε αμέτρητα διαφορετικά παιχνίδια, με διαφορετικά «σενάρια». Έτσι και η φύση διέπεται από λιγιστούς κανόνες, σύμφωνα με τους οποίους ακολουθεί μία από τις άπειρες διαφορετικές πορείες, που μπορεί να ακολουθήσει. Είναι ευθύνη του κάθε φυσικού να παρακολουθεί αυτή την πορεία και να κατανοεί τον τρόπο λειτουργίας και εξέλιξης της φύσης. Η αναλογία αυτή συμβάλλει στην κατανόηση ενός πολύπλοκου θέματος, αυτό της λειτουργίας της φύσης, μέσω του απλού και καθημερινού παραδείγματος του σκακιού. Ο κάθε δέκτης δύναται με αυτό τον τρόπο να κατανοήσει τον ρόλο των φυσικών, ενώ συνάμα η αναλογία προσδίδει ζωντάνια και παραστατικότητα στο κείμενο και το καθιστά πιο ενδιαφέρον για τον δέκτη να το μελετήσει και να επεξεργαστεί τις γνώσεις που λαμβάνει από αυτό.